

Sygn. akt I UK 487/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania H. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 14 czerwca 2016 r. oddalił apelację ubezpieczonego H. R. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 września 2015 r. oddalającego odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 4 marca 2015 r., którą odmówiono ubezpieczonemu prawa do emerytury.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w bezspornym stanie faktycznym Sąd Okręgowy nie uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. jako spawacz, kiedy był członkiem spółdzielni. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie sposób przyjąć, aby ubezpieczony w okresie od daty przyjęcia na członka Rolniczej Spółdzielni czyli od 10 lutego 1986 r. do 2 stycznia 1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w szczególnych

warunkach określoną w wykazie A działu XIV pkt 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43), tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż wnioskodawca w spornym okresie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza jako pracownik. Okres wykonywania pracy w charakterze członka spółdzielni nie może być zaliczony do okresu, od którego zależy nabycie prawa do wcześniejszej emerytury. Prawa i obowiązki członków spółdzielni są uregulowane odmiennie od praw i obowiązków pracowników i oba te stosunki w zakresie regulacji prawnej nie są tożsame.

Według Sądu Apelacyjnego, wykonywanie pracy na podstawie stosunku członkostwa w spółdzielni nie odpowiada warunkom opisanym w art. 22 § 1 k.p., ponieważ z istoty członkostwa wynikają inne prawa i obowiązki, niewystępujące w stosunku pracy, a określone w art. 18 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze. W rezultacie praca członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, nawet gdy jest wykonywana w warunkach szczególnych, nie podlega zaliczeniu do okresu uprawniającego do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jeśli więc sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego w R., nie był okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach, to tym samym nie można uznać, że ubezpieczony spełnił wszystkie niezbędne do przyznania wnioskowanego świadczenia warunki określone w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., dlatego też nie można przyznać mu prawa do żądanego świadczenia emerytalnego.

Ubezpieczony zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) skargą kasacyjną, wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania, ponieważ „w przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, tj. art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 ust. 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w

sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w przedmiocie kwalifikacji pracy świadczonej w rolniczej spółdzielni produkcyjnej w reżimie dotyczącym stosunku pracy określonym w art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.” W uzasadnieniu wniosku wskazał, że powszechnie poważne wątpliwości budzi klasyfikacja członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej w kontekście stosunku pracy. Mimo faktu, że praca wykonywana podczas zatrudnienia w rolniczej spółdzielni produkcyjnej wypełnia wszystkie znamiona stosunku pracy określone w art. 22 § 1 k.p., nie jest ona uznawana za świadczenie pracy, a co za tym następuje wliczana do okresu pracy. Stosownie do art. 22 § 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca — do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zatem zobowiązanie się pracownika do wykonywania pracy na rzecz pracodawcy za wynagrodzeniem.

W ocenie ubezpieczonego, pomimo, iż z istoty członkostwa wynikają prawa i obowiązki niewystępujące w stosunku pracy, a wynikające z art. 18 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, np. prawo do uczestniczenia w walnym zgromadzeniu lub zebraniu grupy członkowskiej, do wybierania i bycia wybieranym do organów spółdzielni, do udziału w nadwyżce bilansowej, do świadczeń spółdzielni w zakresie jej statutowej działalności oraz prawo do zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia spółdzielni (art. 42 § 4 Prawa spółdzielczego), obowiązek wniesienia wkładu (art. 152 Prawa spółdzielczego), pozostałe cechy takie jak wynagrodzenie, wymiar czasu pracy, kierownictwo są tożsame dla obu stosunków.

Według ubezpieczonego, stosunek wynikający z członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej spełnia wszystkie wymagania stawiane stosunkowi pracy przez Kodeks pracy. Obecnie powszechną praktyką jest wyposażanie pracowników w dodatkowe przywileje, mające swoje źródło w umowie o pracę. Fakt posiadania tych dodatkowych korzyści nie skutkuje tym, że stosunek łączący pracodawcę i pracownika ulega przekształceniu w twór niespełniający wymogów określonych przez Kodeks pracy. Mimo posiadania dodatkowych uprawnień, niewskazanych w

Kodeksie pracy, łączący strony stosunek pozostaje nadal taki sam w zakresie elementów go konstytuujących. Dlatego też fakt, że członkom rolniczej spółdzielni produkcyjnej przysługiwały pewne charakterystyczne uprawnienia, pozostaje irrelevantny tak długo, jak elementy konieczne stosunku pracy zostały zachowane.

Ubezpieczony stwierdził, że zgodnie z art. 138 Prawa spółdzielczego istotę członkostwa stanowi obowiązek zespolonego działania przy prowadzeniu wspólnego gospodarstwa rolnego oraz działalność na rzecz indywidualnych gospodarstwa rolnych członków w zakresie wymaganej przez daną spółdzielnię organizacji pracy. Określone zasady współpracy odpowiadają w tym zakresie świadczeniu pracy pod kierownictwem. Stanowisko takie wynika także z orzeczenia Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. (sygn. akt: I UK 142/2004), w którym wskazał on, że gdyby się okazało, że członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej wykonuje swoją pracę w reżimie ściśle takim, jaki przewidziany jest w stosunku pracy, to mimo istniejącego członkostwa należałoby ją kwalifikować jako umowę w ramach stosunku pracy.

Ubezpieczony zaznaczył, że regulacje zarówno Prawa spółdzielczego jak i rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach zostały wprowadzone wiele lat temu, w szczególności dużo wcześniej aniżeli ustawa emerytalna. Ze względu na swoją nieaktualność nie mają żadnego odniesienia do obecnej rzeczywistości.

Ubezpieczony skargę kasacyjną oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, a to art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez błędną ich wykładnię skutkującą błędnym ustaleniem faktycznym, że powód H. R. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym zakresie.

Wskazując na powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie powodowi prawa do emerytury oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przepisanych

ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 15/08, LEX nr 490359).

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r. V CSK 692/15, niepublikowane). Niniejsza skarga kasacyjna w sposób oczywisty nie spełnia tych wymagań.

W utrwalonym, jednoznacznym i aprobowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się konsekwentnie, że okres zatrudnienia w rolniczej

spółdzielni produkcyjnej nie jest zaliczany do pracy w szczególnych warunkach wymaganych do uzyskania wcześniejszej emerytury; jej członek nie jest bowiem pracownikiem, a tylko on ma prawo do takiego świadczenia (np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04 (OSNP 2005 nr 17, poz. 272), z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 186/09 (OSNP 2011 nr 13-14, poz. 189) z dnia 25 kwietnia 2012 r., I UK 384/11, niepublikowany).

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.